

УДК 336:338.43:631.16

КРЕДИТНИЙ МЕХАНІЗМ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА УКРАЇНИ

Вікторія Петрівна ГМИРЯ

*к. е. н., доцент кафедри банківської справи Черкаського інституту банківської справи УБС НБУ (м. Київ)
E-mail: victoryagmirya@ukr.net*

Анотація. У статті висвітлено наукові основи кредитного механізму фінансової підтримки аграрного виробництва України. Проаналізовано забезпечення залученими фінансовими ресурсами підприємств аграрного сектору України.

Аннотация. В статье рассмотрены научные основы кредитного механизма финансовой поддержки аграрного производства Украины. Проведен анализ обеспечения привлеченными финансовыми ресурсами предприятий аграрного сектора Украины.

Ключові слова: кредити, інвестиції, сільське господарство, фінансування, ефективність, банки, бюджетні кошти.

Ключевые слова: кредиты, инвестиции, сельское хозяйство, финансирование, эффективность, банки, бюджетные средства.

Постановка проблеми. У сучасних умовах Україна прокладає свій шлях до нового рівня розвитку через модернізацію та укріплення аграрного сектору економіки. Новий етап розвитку зумовлює потребу залучення необхідної кількості інвестиційних ресурсів. Нинішня економічна ситуація в Україні характеризується, крім загальнопокращення кон'юнктурних процесів у вітчизняному господарстві, недостатністю необхідних коштів для інвестування в аграрний сектор і здійснення прогресивних зрушень у виробничій структурі, що зумовлює значимість довгострокових інвестицій для сучасної економіки.

Зі зростанням економічної самостійності регіонів стають актуальними проблеми комплексної оцінки можливостей суб'єктів господарювання щодо самостійного подолання кризових явищ в інвестиційній сфері і комплексної активізації інвестиційних процесів.

Аналіз проблеми фінансово-кредитного механізму підтримки, особливості фінансово-кредитної діяльності і державної підтримки аграрного виробництва в сучасних умовах господарювання та обґрунтування об'єктивної необхідності втручання держави в регулювання фінансово-кредитної діяльності виробництва проводиться з метою ефективного використання фінансових ресурсів у галузях аграрного виробництва.

Залежність аграрного виробництва від природно-кліматичних умов робить цю галузь достатньо ризиковим видом підприємницької ді-

яльності, яка не завжди є привабливою сферою для інвесторів. Сезонність виробництва, спосіб формування затрат і запасів впливають на характер забезпечення аграрного виробництва фінансовими ресурсами. Термін виробничого циклу в сільському господарстві є стримуючим фактором залучення фінансових ресурсів, необхідних для неперервного фінансування аграрного виробництва.

Світова фінансова криза спричинила значне збільшення вартості кредитних ресурсів, у зв'язку з чим збільшився термін окупності бізнес-проектів в аграрному виробництві, та «загальмувала» їх реалізацію у суміжних з АПК галузях, погіршила проблеми зі своєчасністю і повнотою розрахунків за поставлену аграрну продукцію.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вагомим надбанням в осмисленні питання системи банківського кредитування аграрного виробництва є наукові та практичні дослідження таких відомих вчених: О. Є. Гудзь, М. Я. Дем'яненко, В. І. Міщенко, О. О. Непочатенко, А. В. Сомик, П. . Саблука, В. М. Онегіної та інших науковців.

Мета статті – визначити пріоритетні напрями сучасної кредитної політики банків щодо господарюючих суб'єктів аграрного сектору, з огляду на негативний вплив кризи і гостру необхідність у збільшенні обсягів інвестицій в аграрне виробництво, а також врахування скорочення кредитних можливостей банківського сектору.

Обґрунтування отриманих наукових результатів. Насамперед, слід врахувати довгострокові інвестиційні програми з терміном окупності проектів через 8–10 років. Для цього необхідне проведення комплексної техніко-технологічної модернізації всього виробничого циклу аграрної продукції та розробки інвестиційних проектів спільно з банками, які в майбутньому можуть фінансувати аграрне виробництво.

Наявність розвиненого фінансово-кредитного механізму сприяє удосконаленню відтворюваного процесу в економіці шляхом оптимального формування грошових фондів на різноманітних стадіях та етапах виробництва, обміну, розподілу і споживання аграрної продукції.

Підвищення фінансової стійкості функціонування аграрного виробництва неможливе без обґрунтованої системи державної підтримки, спрямованої на мобілізацію використання наявного виробничого потенціалу. Серед заходів щодо її реалізації в нестабільних умовах, що виникли в аграрному виробництві, і відсутність рівноправних взаємовигідних відносин між виробниками аграрної продукції та промисловістю, на перше місце слід зарахувати кредитування та субсидіювання.

На сучасному етапі аграрної реформи за державної підтримки здійснюється формування системи кредитного забезпечення аграрного виробництва. Невід’ємним складовим механізмом цієї програми підтримки аграрного виробництва є спеціальний режим кредитування, який введено в дію з 2000 року шляхом часткової компенсації з державного бюджету відсоткової ставки за кредитами банків сільськогосподарськими товаровиробниками та іншими підприємствами АПК. Цей механізм спрямовано на забезпечення та стимулювання грошового кредитування та поліпшення умов надання позик аграрним виробникам.

Так, за даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, на виконання програми за 2006–2009 рр. було залучено близько 70 % банківських кредитів в аграрне виробництво України. Станом на 01.01.2010 р. було залучено 11,6 млрд грн, обсяг перехідних кредитів за 2006–2008 рр., яким надавалися компенсації у 2009 році становив 16,6 млрд грн, зокрема короткострокові кредити на суму 6,5 млрд грн, середньострокові кредити – 7,1 млрд грн та довгострокові – 2,8 млрд грн.

На виробництво продукції аграрні виробники залучають фінансові ресурси, які дають можливість більш послідовно реалізувати грошово-кредитну політику держави, а також розробку заходів із удосконалення кредитної системи та кредитного механізму. Грошово-кредитна політика України включає певний набір інструментів та методів, які попереджають інфляційні процеси та забезпечують розвиток галузей економіки держави. Проте, слід відзначити достатнє протиріччя окремих заходів та інструментів регулювання грошово-кредитних відносин, які можуть погіршити фінансове забезпечення аграрного виробництва регіону [2].

Кредитна політика України пов’язана з рестрикційною системою впливу, зокрема з методами процентної політики, кредитної емісії.

Банківський сектор України залишається відносно невеликим і, на цей момент, не відіграє суттєвої ролі в економічному розвитку. Сукупні показники української банківської системи станом на 01.01.2012 р. свідчать про значний відсоток активів та кредитів в загальній сукупності ВВП: активи/ВВП – 45–53 %, капітал/ВВП – 6,5–7,5 %, кредити, надані суб’єктам господарювання/ВВП – 30–32 %. Ці показники свідчать про дефіцит кредиту в аграрному виробництві України (табл. 1).

Таблиця 1

Структура залучених кредитів в аграрне виробництво України

Показники	Рік			
	2007	2008	2009	2010
Отримано кредитів, млрд грн,	27,3	25,9	20,4	21,3
зокрема банківські кредити	5,4	6,2	3,4	4,1
Питома вага банківського кредиту, % в надходженнях від кредитів	65	70	68	71
відносно до ВВП	15	12	17	10
відносно до затрат основного виробництва	20	18	15	19
Довгострокові кредити в надходженні кредитів	5,4	3,2	2,8	2,3

Основні заходи, що пов'язані з вирішенням проблеми короткострокового кредитування та кредитування інвестиційних цілей аграрних виробників, зокрема пов'язаних зі здійсненням диверсифікації, формують взаємозв'язок з ефективними методами ціноутворення.

Механізм ціноутворення на аграрну продукцію та послуги, що надаються підприємствам цієї галузі, сприяють підвищенню конкурентоспроможності продукції аграрного виробництва, еквівалентному обміну між містом і селом.

Необхідність удосконалення цінових відносин обумовлена тим, що в ринкових умовах виручка від реалізації стає основною умовою фінансового забезпечення відтворюваних процесів аграр-

них підприємств та здійснення їх інвестиційних можливостей. Не паритетність продовольчого обміну аграрних виробників з партнерами з аграрного бізнесу, асиметрія цінового фактору за продуктами в територіальному і часовому аспектах, неефективне співвідношення рівня цін за окремими продуктами аграрного виробництва в значною мірою зумовили високий рівень збитковості галузі.

Змін цінових відносин формують певний перелік проблем, які не дозволяють аграрним виробникам реалізовувати продукцію за ціною, значно вищою ніж собівартості, а тому і виникає диференціація рівня рентабельності галузей аграрного виробництва (рис. 1).

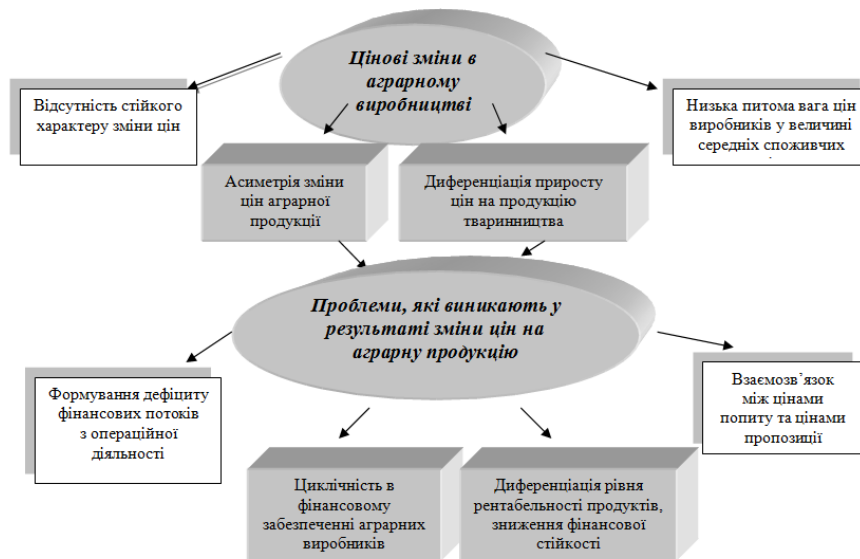

Рис.1. Цінове регулювання ринку аграрної продукції

Стимулювання ринку аграрної продукції в умовах реалізації принципів фінансової підтримки проводиться шляхом формування системи ринкових цін, цін підтримки пропозиції аграрних товаровиробників, що регулюються на державному та регіональному ринках.

Нині на ринку зерна ціни стабілізувались і спостерігається їх поступове зниження, окрім цін на ячмінь. Ринок цукру характеризується відновленням зростання рівнів оптово-відпускних та роздрібних цін, що зумовлено обмеженою пропозицією цукру на внутрішньому ринку.

На ринку олійних культур зростають закупівельні ціни на соняшник, що пов'язано з підвищенням попиту. На ринку м'яса, під впливом сезонного скорочення виробництва та досить великим попитом на м'ясну продукцію, спосте-

рігається поступове зростання рівня середньозважених закупівельних цін, водночас зростають і рівні оптово-відпускних та роздрібних цін. У короткостроковій перспективі прогнозується поступове підвищення цін на м'ясо ВРХ та свинину, окрім м'яса птиці (курятини), оскільки птахівництво не має впливу сезонності виробництва.

На ринку молока почалось зниження обсягів виробництва, що зменшує пропозицію ринку, та викликає тенденцію до росту цін на цей вид продукції. На ринку яєць спостережено зростання як оптово-відпускних, так і роздрібних цін через скорочення насичення ринку цим видом продукції, це також зумовлено сезонністю виробництва. Індекс цін на аграрну продукцію представлено на рисунку 2.

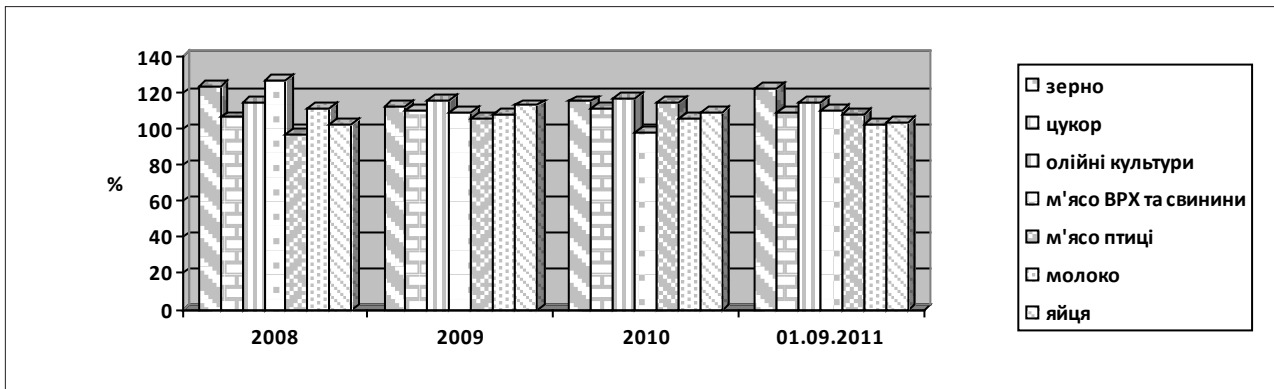

Рис. 2. Індекси цін на аграрну продукцію за 2008-2011 рр.

Зокрема, у 2011 році індекс цін реалізації продукції аграрними підприємствами України до попереднього року зріс на 15,6 %, а на промислову продукцію, яка споживалася аграрним виробництвом – на 35,4 % [7].

Формуючий вплив на стан ціноутворення в аграрному виробництві має ефект фінансового важеля, який визначає рівень економічної рентабельності активів, рівень середньої розрахункової ставки за користування кредитом з урахуванням економічної рентабельності активів.

Збільшення обсягів наданих кредитів, зокрема підвищення ролі кредитних кооперацій та нарощення потенціалу банків України, які кредитують аграрне виробництво, повинно поєднуватися з ефективним ціновим регулюванням продовольчого ринку та забезпечення на цій основі фінансової стійкості аграрного виробництва.

Фактори, які було зазначено вище, в комплексі призвели до значної кредитоемності галузі порівняно з іншими галузями економіки України (рис. 3).

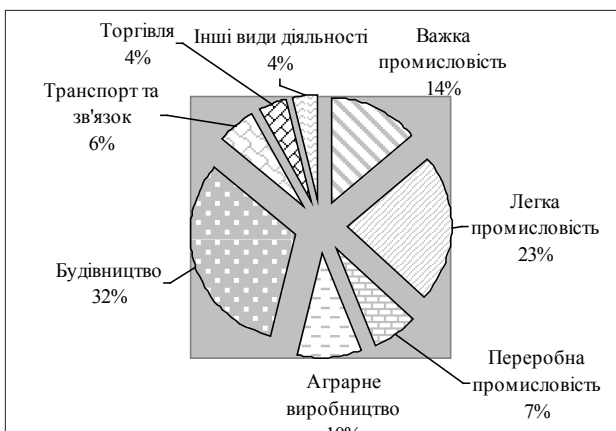

Рис. 3. Структура заборгованості за кредитами основних галузей економіки України станом на 01.09.2011 р. [7]

З метою визначення негативних сторін «пропорціонального розподілу» в останні роки реалізується принцип «виділення кредитних коштів ефективно працюючим господарствам». Кошти пільгового кредитування спрямовують, у більшості випадків, у сильне виробництво, яке має можливість забезпечити повернення цих коштів.

Перспектива розвитку кредитних відносин пов'язана з підвищенням ефективності використання заставного забезпечення. Одним із таких напрямів є розвиток земельно-іпотечного кредитування.

Інновацією у фінансовій сфері можна вважати появу нових банківських продуктів спеціально створених для потреб аграрного сектору України, які б забезпечували безперервне функціонування аграрного виробництва. Таким продуктом є земельний іпотечний кредит, який використовується на фінансування капітальних витрат для створення матеріально-технічної бази аграрного виробництва та його інфраструктури, розвитку малого бізнесу в аграрній сфері, задоволення потреб фізичних осіб, які займаються виробництвом аграрної продукції.

Для сучасного стану України формування національної системи земельного іпотечного кредитування є інноваційним і важливим аспектом кредитної політики держави.

Сутність земельного іпотечного кредиту полягає в отриманні довгострокового банківського кредиту на умовах повернення, терміновості, забезпечення зобов'язань за отриманий кредит заставою земельної ділянки, цільового використання залучених ресурсів. Особливістю отримання кредиту під заставу земельної ділянки є об'єкт застави – земля. Саме з економічного аспекту, земля має низку виняткових характеристик – специфічні якості (розміщення, необмеже-

ний термін використання), вартість землі, роль капіталу для суб'єктів господарювання.

Основними факторами, які стримують розвиток земельного іпотечного кредитування можна вважати:

- нерозвиненість ринку землі. Насьогодні час Закон України «Про ринок землі» ще не ухвалено, а отже, розвиток іпотеки землі в Україні неможливий. Проект Закону передбачає правові та економічні засади організації і функціонування ринку земель, а також порядок проведення земельних торгів. Крім того, він регулює діяльність Державного земельного (іпотечного) банку з відповідною інфраструктурою. Спеціалізований іпотечний державний банк повинен мати сто відсотків статутного капіталу, який належить державі та не підлягає приватизації, і створюється за рішенням Кабінету Міністрів України. Державний земельний (іпотечний) банк має право на здійснення діяльності на ринку земель сільськогосподарського призначення відповідно до вимог цього Закону та Закону України «Про банки і банківську діяльність»;

- недосконалість земельного законодавства. Відсутність чіткої системи правового регулювання земельного ринку, яка не враховує інтереси всіх учасників іпотечного процесу і не дозволяє повною мірою реалізувати функції застави землі. Невизначеність в розмежуванні державної власності на землю є перешкодою для банків у використанні землі в якості застави. Протягом тривалого часу правові питання іпотеки землі регулювалися Законом України «Про заставу» та ст. 6 Земельного кодексу України з наступними змінами та доповненнями. Відповідно до вказаних нормативних документів, надана громадянину в власність земельна ділянка могла бути об'єктом іпотеки тільки за зобов'язаннями з участю кредитної установи (цільовий характер іпотеки). На сьогодні, земельні ділянки не можуть бути предметом іпотеки, оскільки Земельним кодексом України передбачено, що порядок застави земельних ділянок визначається Законом «Про ринок земель», але враховуючи, що закон ще й досі не ухвалено, тому і земельні ділянки не можуть бути предметом іпотеки;

- відсутність об'єктивної вартості землі. Оцінка вартості землі – це процес досить тривалий, оскільки вартість землі залежить від великої кількості індивідуальних характеристик і факторів, які впливають на її вартість, і різко знижують вірогідність пошуку об'єкту-аналогу. Оцінка землі проводиться відповідно до Закону України

«Про оцінку земель», Наказу Державного комітету України по земельних ресурсах «Про Порядок нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення (крім земель у межах населених пунктів)», Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні»;

- дефіцит довгострокових фінансових ресурсів банківської системи країни, який збільшився у зв'язку зі світовою фінансовою кризою.

Земельно-іпотечне кредитування в Україні має високо ризиковий характер у зв'язку з низькою ліквідністю сільськогосподарських земель, нестабільність процентних ставок, недостатність високоліквідних банківських активів, неплатоспроможність аграрних виробників.

Розподіл власності на землю аграрного призначення нерівномірний, найбільша частка належить приватному використанню. Так, станом на 01.01.2011 р. вона склала близько 75 % загальної площі. Крім того, близько 40 % земель аграрного призначення, які знаходяться у приватній власності, належать власникам, які протягом останніх п'яти років взагалі не використали свої земельні частки для використання чи залучення їх у виробничий процес [8].

Фактори, які заважають розвитку земельного іпотечного кредитуванню в аграрному виробництві, розглянуті вище, в сучасних умовах слід визначати як стримуючі в майбутньому розвитку аграрного виробництва України. В Україні необхідно створити такий механізм іпотечного кредитування, який би відповідав попиту аграрних виробників на довгострокові джерела фінансування для модернізації виробництва, потребам банківської системи в мобілізації довгострокових ресурсів та одночасно був зрозумілим, привабливим, і містив найменші ризики для інвесторів та використовував інструменти страхування ризиків.

Ринок фінансового лізингу за минулий рік помітно зріс. Так, за даними Українського об'єднання лізингодавців і Нацкомфінпослуг, кількість укладених договорів за січень – вересень 2011 р. збільшилася на 114 %, а їх обсяг досяг 11,33 млрд грн, показавши зростання майже в 2,5 рази порівняно з 2010 р. (рис. 4).

Основними джерелами фінансування лізингових операцій станом на 01.09. 2011 р. були позикові кошти, зокрема банківські кредити (80,82 %), питома вага яких збільшилася на 8,15 % порівняно з попереднім роком, що відповідно спричинило зниження частки власних коштів лізингових компаній.

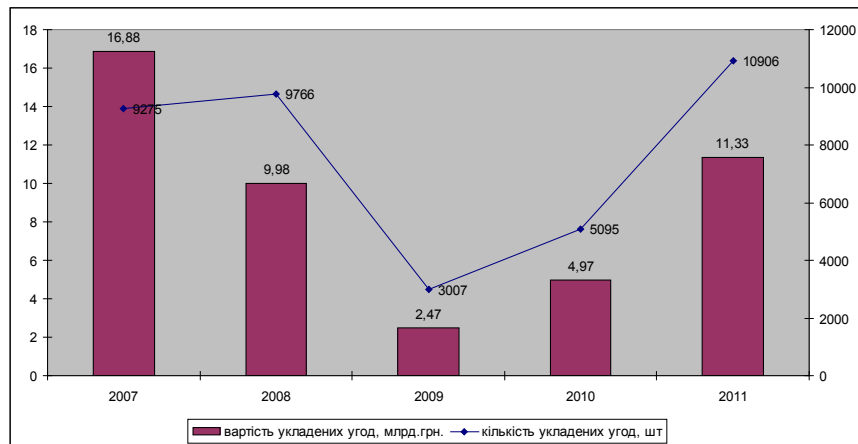

Рис.4. Кількість та вартість укладених договорів фінансового лізингу за 2007–2011 рр.

Джерело: побудовано за даними Асоціації «Українське об'єднання лізингодавців» та Національного комітету фінансових послуг.

Зростання ринку і обсягів нових угод в 2011 р. відбувалося завдяки активізації діяльності в деяких галузях економіки, зокрема у сільському господарстві і будівництві, а також завдяки впровадженню лізинговими компаніями нових привабливих програм фінансування в цих сферах і виходу на ринок нових великих гравців. Серед сприятливих умов, які забезпечують здійснення лізингових операцій, можна визначити ухвалення та набуття чинності Податкового кодексу, який зробив лізинг більш привабливим для всіх учасників ринку. Найбільшими споживачами лізингових послуг є: транспортна галузь – 59,5 %, сільське господарство – 15,9 %, будівництво – 6,8 %, сфера послуг – 4,9 %, добувна промисловість – 1,1 %, інші – 11,8 % (рис. 5) [7].

Найбільшими гравцями на ринку лізингу сільськогосподарської техніки є Державне ПАТ НАК «Укراгролізинг», VAB Лізинг, Райффайзен Лізинг Аваль, ТОВ Універсальна лізингова компанія Ленд-Ліз та низка інших.

Основною метою їх діяльності є реалізація заходів, спрямованих на підтримку вітчизняних аграрних виробників, які визначаються Державною програмою підтримки аграрного сектору України та регулювання ринків аграрної продукції. Розробка та розвиток програм лізингу сільськогосподарської техніки є головним вкладенням цих компаній у становлення та розвиток аграрного виробництва України.

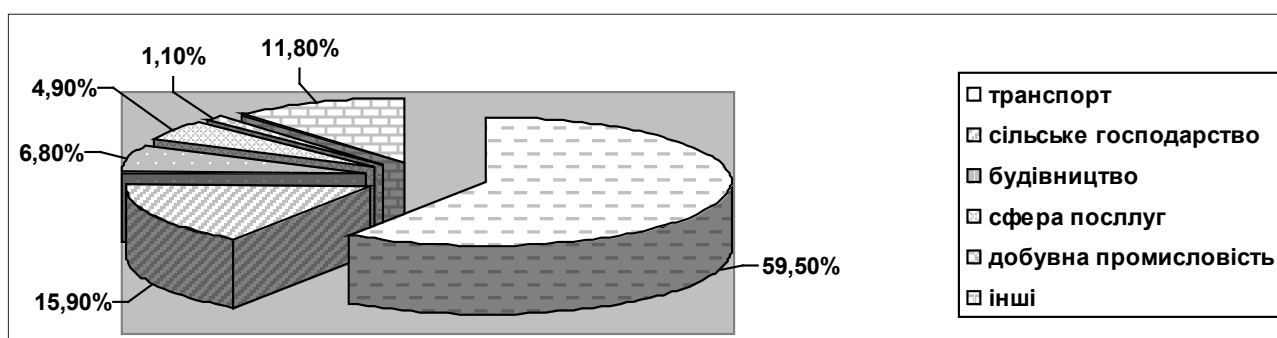

Рис. 5. Споживачі лізингових послуг в Україні станом на 01.09. 2011 р.

Результати порівняння лізингових умов трьох організацій, які виступають у ролі лізингодавців, свідчать, що найкращі умови надаються Державним ПАТ НАК «Украгролізинг». Це свідчить про високу зацікавленість держави у розвитку лізингових відносин на ринку сільськогосподарської техніки.

На основну увагу заслуговують такі інструменти фінансово-кредитного механізму як форвардні операції, що пов'язані із закупівлею зерна.

У всіх «зернових» державах сьогодні працюють спеціальні ринкові інститути (тобто біржі), давно відпрацьовані методи фінансування, товарного кредитування, страхування ризиків, меха-

нізми просування зерна при експорті, які не розвинені в Україні. При цьому одними з головних інструментів, що дозволяють стабілізувати виробництво зерна і внутрішній ринок в цілому, є форвардні і ф'ючерсні операції. Суть їх в тому, що аграрії велику частину урожаю щороку продають задовго до жнив, а тому в істотній мірі захищені від стихії ринку. Не зважаючи на всі очевидні переваги, біржова торгівля сільгосппродукцією взагалі (і зерном зокрема) розвивається в Україні вкрай повільно, що гальмує побудову цивілізованого продовольчого ринку.

У 2012 р. уряд відновив практику державних закупівель за форвардними контрактами і виділив 5 млрд грн для українських виробників під майбутній урожай зернових. Ця програма, насамперед, розрахована на тих виробників аграрної продукції, які мають проблеми з обіговими коштами, адже механізм їх отримання досить зручний. Враховуючи практику минулих років, коли несвоєчасне затвердження бюджету придбання зерна не дозволило Аграрному фонду України вчасно придбати у аграрних виробників продукцію, уряд надав можливість здійснювати відповідні закупівлі ТОВ «Хліб Інвестбуд» – структурному підрозділу Державної продовольчо-зернової корпорації України (ДПЗКУ).

Особливостями форвардної програми є закупівлі «Хліб Інвестбуд» зерна за мінімальними інтервенційними цінами – 1,61–1,79 тис. грн/т пшениці (залежно від класу) і 1,44–1,58 тис. грн/т жита.

Натомість компанія буде забезпечувати сільгоспвиробників аміачною селітрою, засобами захисту рослин та паливом за цінами, нижчими від ринкових. Зернові культури буде спрямовано на формування державного інтервенційного фонду, за рахунок якого відбуватимуться інтервенції на внутрішньому ринку України. Форвардна програма розрахована на фінансування трьома траншами: перші 50 % суми форвардного контракту виробник отримує відразу після його підписання перед посівною, 20 % – перед жнивими, і останній транш 30 % – після збору врожаю і його постачання.

Розроблені умови форвардної програми закупівлі зерна є привабливими для дрібних виробників аграрної продукції, оскільки вони не мають можливості забезпечити виробничий процес потрібними фінансовими ресурсами. Якщо брати до уваги діяльність великих товаровиробників, то для них ця програма не є прийнятною. Тому, використання форвардної програми закупівлі зерна не забезпечить ефективний розвиток аграрного виробництва України.

Економічний механізм регулювання аграрного виробництва потрібно визначати в поєднанні ринкової та державної взаємодії. Збільшення обсягів державної підтримки аграрного виробництва дозволить суттєво змінити ситуація, яка склалася в галузі. Для рішення цієї проблеми необхідно розробити заходи, які практично було спрямовано на підтримку аграрного виробництва (рис. 6).

Рис. 6. Основні напрями державної підтримки аграрного виробництва України

Висновки. Враховуючи висвітлені у цій статті проблеми, які пов'язані з фінансовим забезпеченням аграрного виробництва України, можна виокремити такі шляхи покращення фінансово-кредитного забезпечення аграрного виробництва:

- створення сприятливих економічних умов для ефективного функціонування вітчизняного аграрного виробництва, що передбачає використання жорсткої системи ціноутворення на продукцію аграрного виробництва, враховуючи інтереси виробників і споживачів, пільгового оподаткування, субсидювання 100 % ставки відсотків за кредитом та банківський контроль за ціноутворенням на ринку банківських кредитів;

- вирівнювання економічних умов українських аграрних виробників по відношенню до зарубіжних партнерів. Цей напрямок підтримки передбачає пряму державну підтримку аграрного виробництва ціновими механізмами за тими позиціями, за якими вітчизняний товаровиробник значно відстає зарубіжних аграрних виробників;

- раціональне використання земель сільськогосподарського призначення, що передбачає збереження та оновлення ґрунтової родючості аграрними виробниками за рахунок мотивації раціонального використання земель сільськогосподарського призначення;

- економічне обґрунтування збільшення постачання техніки в лізинг. Це сприяє підвищенню показників ефективності аграрного виробництва і покращенню показників використання сільськогосподарської техніки;

- стимулювання інструментів фінансово-кредитного забезпечення аграрного виробництва шляхом створення зон економічного розвитку, що забезпечить сприятливі умови для росту аграрного виробництва. Для фінансово-кредитних установ, які забезпечують кредиту-

вання резидентів даних економічних зон, повинні бути розроблені програми пільгового оподаткування. Так, банки та страхові компанії, які здійснюють операції з кредитування аграрних виробників, повинні частково звільнитися від оподаткування;

- кредитні організації повинні розробити спеціальні кредитні продукти, які б забезпечили та задовольнили потреби аграрних виробників у додаткових фінансових ресурсах;

- можливість створення механізму іпотечного кредитування, який би відповідав попиту аграрних виробників на довгострокові джерела фінансування для модернізації виробництва та потребам банківської системи в мобілізації довгострокових ресурсів забезпечить ефективне використання залучених фінансових ресурсів;

- необхідними умовами розвитку біржової торгівлі зерном є вільна реалізація і ціноутворення, здорова конкуренція серед продавців і покупців, наявність законів і окремих положень організації торгівлі зерна, які б регулювали і регламентували їх діяльність. Враховуючи економічну ситуацію в Україні, форвардні операції з зерном мають формуватися з урахуванням ринкових цін. Крім того, необхідно розширити продаж зерна його виробниками через спеціалізовані установи до таких масштабів, щоб постійними покупцями на них стали підприємства зернопереробної промисловості, заготівельні і торгівельні організації. Лише тоді торгівля зерном почне реально брати участь у формуванні ринкових цін, попиту та пропозиції на нього.

Пріоритетні напрями використання фінансово-кредитного механізму фінансування аграрного виробництва України формують сприятливий клімат для залучення фінансових ресурсів в одну з життєво-необхідних галузей економіки країни.

Список використаних джерел

1. Інвестиційна привабливість аграрно-промислового виробництва регіонів України / П. Т. Саблук, М. І. Кисіль, М. Ю. Коденська ; ред. М. І. Кісіля, М. Ю. Коденської. — К. : ННЦ ІАЕ, 2005. — 478 с.

2. Гудзь О. Є. Фінансово-кредитна інфраструктура, як необхідний компонент розвитку фінансово-кредитних відносин в аграрній сфері

[Електронний ресурс] / О. Є. Гудзь. — Режим доступу : http://agrofin.com.ua/files/gudz_31.pdf.

3. Зінченко Т. В. Оцінка рівня фінансово-кредитних відносин сільськогосподарських підприємств в умовах ринку [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.rusnauka.com/14_NPRT_2011/Economics/12_86795.doc.htm.

4. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.minagro.gov.ua>.

5. Масляк Н. В. Відновлення банківського кредитування в Україні / Н. В. Масляк, О. В. Масляк // Пропозиція. — 2010. — № 9/10. — С. 20–25.

6. Червен І. І. Аграрний ринок вимагає зваженої цінової політики / І. І. Червен, І. Д. Бурковський, А. В. Бурковська // Економіка АПК. — 2007. — № 3. — С. 99–104.

7. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

8. Про Державну іпотечну установу [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ipoteka.gov.ua/>.